



# באר בשדה

שנה ג'  
גליון 118  
פרשת תשעה  
תשע"ח

גליון תורני מבית המדרש דקהל שטפנשט \* מהנעשה ונשמע במוסדות שטפנשט \*

**יו"ל על ידי**  
מכון 'תורת אמת שטפנשט'  
הרשמו לקבלת הגליון כל שבוע בדוא"ל  
6160303@gmail.com  
טלפון: 03-579-03-03  
פקס: 03-6165110

כיון ששבת ווי אבדה נפש (ביצה טז). והכוונה היא שכיוון ששבת, דהיינו שיצאה השבת, הרי ווי אבדה אותה הנפש- הנשמה היתירה. וביאר מרן הבעש"ט הק' אם כך מדוע אנו מזכירים זאת כבר בליל שבת, ווי אבדה נפש, די לזה בשעתה במוצאי שבת. ותריץ שזה שאנו מזכירים כבר בכניסת ליל שבת את ענין הסתלקות נשמה יתירה בא להוסיף לנו אהבה ושמחה משבת קודש, בזכרנו כי אחרי כן במוצ"ש תבטל ותפסוק מאיתנו הנשמה היתירה של שבת. על הרה"ק רבי מרדכי שרגא מהוסיאטין מסופר כי פעם ישב במוצ"ש תפוס ברעיונותיו קדושים בדביקות עילאית ומשמשו הגיש לפניו את ה"חמין במוצאי שבת" כוס קפה, אבל הוא כלל לא הרגיש ולא שם לבו עד שתקרה לגמרי, וחזר המשמש והחליפו בכוס חמין שני, וכך חזר הדבר ונשנה וגם כוס זו נתקררה.

כשהעיר המשמש לרבי כי כבר פעמיים שהוציא והכניס החמין ורבינו אינו שותה, או אז נתעורר מדביקותו ואמר למשמשו: הנה כשהנשמה יתירה יורדת למטה בערב ש"ק לשכון בתוך גוף האדם, הנשמה שבתוך האדם מבקשת מהנשמה יתירה שתעשה לה טובה ושגם לה יהיה תיקון על ידיה, אך במוצאי שבת כשהנשמה היתירה עומדת לעלות למקור מחצבתה, ואז שואלת הנשמה שבאדם את הנשמה יתירה אם עשתה לה טובה, ואם התשובה היא חיובית הרי טוב, אבל אם הנשמה יתירה אומרת: לא די שלא עשיתי טובה עבורך, אלא אפילו עבורי לא עשיתי כלום ואולי גם קלקלתי, הרי אז שני הנשמות נותנים קולן בבכיה גדולה. וסיים הרה"ק מהוסיאטין ואמר בלשו"ק "אז מ'ערהט דעם געוויין, וויז'שע קען

## ורחצו אהרן ופניו את ידיהם ואת רגליהם בבאם אל אהל מועד ורחצו מים (ל ט-כ)

הרה"ק מאיזביצה בעל ה'מי השילוח' מסביר את ענין רחיצת כהנים מהכיוור שהוא ענין סילוק 'נגיעה', כמו שנאמר אצל עגלה ערופה 'וכל זקני העיר ירחצו את ידיהם על העגלה הערופה בנחל וענו ואמרו ידינו לא שפכו את הדם הזה ועינינו לא ראו' (דברים כא ו ז) דהיינו שהזקנים אמרו שאין להם שום נגיעה וחלק במעשה זה, וזהו גם ענינו של הכהן העובד שהתורה מחייבת אותו ברחיצה, דהיינו שיאסוף נגיעתו ושיבטל דעתו ורצונו נגד דעת רצון ה', דהיינו שכל ה'עבודה' היא רק מה שהשי"ת חפץ, וכן מה שנצטוו ליתול ידינו שחרית וקודם סעודה אף זה משום שקודם שיתחיל האדם לעסוק בצרכי הגוף צריך להטיר לה, ולהתפלל ולבקש מה' שאם יבוא לידו דבר מעניני העוה"ז שהוא ח"ו נגד רצונו ית', הוא מבקש מה' שיטול ויסיר את תאוותו ממנו... ולזה קבעו לומר פרשת הכיור קודם התפלה וקודם פרשת על מה שהשי"ת חפץ.

## וביום השביעי שבת וינפש (לא ז)

חז"ל דורשים על הכתוב וביום השביעי שבת וינפש (לא, ז) אמר ר' שמעון בן לקיש נשמה יתירה נותן הקב"ה באדם ערב שבת שנאמר 'שבת וינפש'

נוטריקון 'שקרא קאי', דהנה בני אדם חושבים ואומרים כי על הממון העולם עומד, וזה אינו אמת לפיכך נקרא המטבע 'שקל' שהוא ר"ת ש'קרא ל'א ק'אי, ללמדך שאין העולם עומד על כסף וממון.

## אך את שבתותי תשמור... לדעת כי אני ה' מקדישכם (לא ז)

פ"א בערב פורים שחל בשבת - פורים המשולש - נפגש כ"ק האדמו"ר מגור בעל ה"פני מנחם" זי"ע עם כ"ק האדמו"ר מבויאן שיבדלחט"א, ושוחחו ביניהם דהנה בשבת יש הענין של 'דעת' כדכתיב "לדעת כי אני ה' מקדישכם" ובפורים יש הענין של "עד דלא ידע" ואיך יכולין לחול שני ענינים אלו בחדא מחתא נענה האדמו"ר מבויאן שליט"א ואמר מניה וביה "הרי איתא מאמר החכם 'תכלית הידיעה שלא נדע'... (רבי ידעיה הפניני, 'בחינות עולם' ג. מה) וקלסיה מרן ה"פני מנחם" זי"ע.

## ושמרתם את השבת כי קודש היא לכם (לא ז)

איתא בספה"ק 'קדושת לוי' ממרן הרה"ק מבארדיטשוב דחז"ל דרשי לגבי יום טוב 'חלקהו חציו לד' וחציו לכם (ביצה ט"ו): ואילו בשבת כתוב 'קודש היא לכם' (שמות ל"א י"ד) דגם ה'לכם' שהוא האכילה והשתיה זהו דבר קודש. וכן מפרש החיד"א קודש לכם שיאכלו וישתו בשבת בקדושה ובטהרה.

(הגה"ח רבי שמואל גינזבורג ז"ל - אמרי שמואל)



## זה יתנו (ל ג)

אמרו חז"ל שהקב"ה הראה למשה כמין מטבע של אש ומשקלה מחצית השקל ואמרו לו זה יתנו, כי היה קשה לו למשה רבנו איך יתכן שסכום קטן כמו מחצית השקל יספיק 'לכפר על נפשותיהם' ואז הראה לו הקב"ה מטבע של אש, ואמר הרה"ק הר"מ מקוברין זי"ע שבה לרמוז כמה אש של יצה"ר טמון במטבע-בכסף וכמה מניעות והפרעות יש לו לאדם לתת מכספו לדבר שבקדושה, ואכן אם יתגבר על יצרו ויתן מכספו לצדקה יחשב למצווה גדולה לאין ערוך.

## מחצית השקל בשקל הקודש (ל ג)

היה הרה"ק רבי חנוך הענין מאלכסנדר אומר כי זה שנצטוו בני ישראל לתת מחצית השקל בשקל קודש בא לרמוז כי מחצית הנפש היינו הנשמה זכה קדושה וטהורה היא, וחלק אלוקי ממעל. ותפקידנו הוא להשלים את מחציתה השניה על ידי עשיית מצוות ומעשים טובים.

\* הרה"ק רבי מנחם מענדל מרימנוב זי"ע נתן טעם לשבח מדוע נקראו המטבעות שנתנו בני ישראל כופר לנפשם בשם 'שקל' ואמר כי ידוע שתיבת 'שקל' היא

## זכר צדיק לברכה

הגאון הגדול רבי שמואל אוירבך זצ"ל שנסתלק בליל ש"ק ט' אדר התשע"ח

בעת שיעור בבית מדרשו בני"ב במסגרת ישיבת בין הזמנים שנערכה לכוירי ישיבות בניסן תשס"א. ובכתיבת אות בס"ת שהוכנס לשיבת שטפנשט גבעתיים ביום ז' אדר תשע"ז



## גביעים ממטבעות שמירת הצדיקים

ידוע הוא מנהגם של רבונ"ק להעניק מטבעות לשמירה ברכה וכדו', רבים מהחסידים בעת שהצטברו אצלם כמות מספקת של מטבעות נהגו למסרם לצורך ע"מ להתייחס ליצור מהם "גביע" כסף לשימושי מצוה קידוש הבדלה וכדו', גם אצל רבי חיים הצטברו מטבעות כאלו ובמשך השנים נאספו אצלו עשרה גביעים מרוב המטבעות שזכה לקבל. בתו מרת בהרב ע"ה ספק כי בעת שנמלטו מחמת המצוק בהכנסם של הנאציים בשיטוף עם הרומנים הפשיסטיים לעיירתם נובוסעליץ, מיהרו היא ואחיה רבי בניציון והטמינו את הגביעים עם שאר כלי הכסף בתוך החימום ה"אח" שבבתם, והם שרדו בנס לאחר שהפורעים כילו באש כמעט

את כל בתי העיירה, ואז הוציאו והטמינו בבו בחצר הבית הזמני בו התגוררו, למים הוצעו הגביעים למכירה ואז נודע להם כי המחבוא נחשף והגביעים נמצאו והוצאו ע"י בני משפחתו של בעל החצר. כאות תודה על שאפשרו גם להם שהתגוררו בביתם, ויתרו להם על האוצר

ורק בקשו שיתירו להם שלושה מתוך עשרת הגביעים היקרים והחשובים עד מאד בעיניהם כערך לא יסולא בפז, להוותם, גם אלו לא שרדו בידיהם, כי בעת שיצאו מגבולות רומניה הוחרמו מהם שני גביעים שהיו בידו של אחיה רב"צ ונשאר רק גביע אחד ויחיד שהיה בידה נותר לפליטה ומצא בידה עד היום הזה. בנו הגה"ח רבי בניציון זצ"ל שההדיר את ספרו של הגאון החסיד רבי דודיא מנאראדיטשוב - "תהילה לדוד" וכן בספרו "שהם וישפה" על הרמב"ם מתאר בצורה בהקדמת הספר את דמותם של בני העיירה נובוסעליץ: נתגדלת בבית אבא מארי ע"ה בעיירה נובוסעליץ, מקום שהיו בו "חסידים", "ישישים", יושבים", אשר עוד זכו להסתופף בצלו של רבי דודיא בשעה שבא לחסות בבתר צב כנפי רבונ"ק

בסאדיגורא ובאיאן, ושה שם וכו'. עוד סיפר: בימי חורפו של אבי, בהיותו נמנה על אברכי הקלויז בנובוסעליץ, נתנו החסידים את ליבם לאחד ממתפללי הקלויז, שרוחו שפופה והדכודך אחז בו, בקשו החסידים לדובבו ולרומם רוחו, התארגנו אפוא כמה מאברכי הקלויז, ופנו אל ביתו של הלה ונעמדו מתחת לחלונת הבית, וכך בעמדם נתנו קולם בשיר סוחף המרומם רוחו של האדם, בכדי לשמחו ולהעירו משינת דכדוכו, אבי שכאמור נמנה על קבוצת האברכים לא היה יכול לפרוש מהציבור ואף הוא היה עם אותה קבוצה, אלא שבעדינות נפשו לא היה מסוגל ולא היה לו נח להשתתף עמם בשירה בקול ברחובה של עיר, ומה עוד שהיה חתנו של רבה של העיירה, ומחמת הבושה נותר לעמוד מן הצד, אולם חבריו האברכים לא הניחו לו ולא הסכימו לקבל את הססנותו וביישנותו והוכיחוהו על פניו ואמרו: חיים, זיי נישט קיין "חיצון"! - ביטוי חסידי למי שאינו עובד עבודתו בפנימיות... - כלומר, אל תכניס ראשך בחיצוניות וברושם שהנג עושה על הבריות...

## הרופא הגדול מיאס

הר"ר יצחק חכם ע"ה - מגדולי מעתיקי השמועה של רבונ"ק דבית שטפנשט - מספר מה ששמע מאהגה"ח רבי בן ציון רחמן זצ"ל: סיפר הגה"ח רבי בן ציון רחמן ז"ל, פעם נשך כלב שוטה את אביו הגה"ח רבי חיים רחמן ז"ל אבד"ק נאויסעליץ, הוא הודרו לבוא מעירו אל טשערנוביץ כדי לדרוש ברופאים, אלא שגם שם עדיין היתה חכמת הרפואה נחשלת והרופאים נלאו למצוא לו מזור ותרופה, גיסו מיהר אל רבו כ"ק האדמו"ר



תמונת הגה"ח רבי משה בריל זצ"ל אב"ד נובוסעליץ



חתנו הגה"ח רבי חיים רחמן זצ"ל

## מבאיאן-טשערנוביץ

ז"ע להתייצע עמו כדת מה לעשות, הורה לו הרה"ק מבאיאן ז"ע שישע ליאס, באמרו לו כי ביאס יש רופאים גדולים יותר...

רבי חיים זצ"ל קם ונסע ליאס כפי שנצטווה, הימים היו ימי חנוכה אשר כידוע בימים אלו היה מרן הרה"ק רבינו רבי אברהם מתתיהו

מטשפנשט ז"ע שוהה ביאס, ניגש רבי חיים ז"ל אל ה"טשעפיניעשטער קלויז" כדי לראות ולשמוע את סדר הדלקת הנרות של מרן ז"ע, אך מכיון שהגיע קצת במאוחר והביה"כ היה מלא וגדוש על גדותיו לא נתאפשר לו להיכנס פנימה, מרן כבר עמד על משמרתו בעבודת הקודש גם כשנשמעה הקריאה לפנות דרך להרב מנאויסעליץ, לא נתאפשר



מצבת הגה"ח רבי משה בריל זצ"ל אבד נובוסעליץ

הדבר מרוב צפיפות. בלית ברירה, נאלץ הרב דנאווסליץ ז"ל לעמוד בחוץ כשעה וחצי עד שמרן ז"ע גמר את עבודתו בהדלקת הנרות, לאחר שהציבור החל לצאת נדחק רבי חיים ז"ל פנימה וניגש אל מרן וסיפר לו את מטרת בואו, בהוסיפו ש"ק האדמו"ר מבאיאן-טשערנוביץ שלח אותו ליאס...

מרן ז"ע בירך אותו ברפואה שלימה, וראה זה פלא, השי"ת עזר לו ותוך ימים



גביע ממטבעות הצדיקים שקיבלו לשמירה משפחת רחמן מאדמו"ר בית רוז'ין שיצק הגה"ח רבי חיים רחמן זצ"ל

לו רבי נחמן מלמד [הוא רבי נחמן קנר], הוא היה סדיגוראי, רבי בניציון היה אז נער כבן 7 או 8. רבי חיים רחמן היה יהודי מאוד שקט, והמלמד אמר לאביו שצריך לשים עין בוחנת על ר' בניציון ולהזהר ממנו, מה קרה? כאשר רבי בניציון יצא מחדרו של הרה"ק מטשפנשט, אמר לרבו ר' נחמן מלמד שהוא חושב שכשנכנסים לחדר הרבי מטשפנשט כבר לא צריך להאמין שיש אלוקים בעולם, מכיון שכאן בחדר הקודש רואים את האלוקים בחוש, ר' נחמן מלמד אמר אז, שאמרה זו חריפה מדאי לנער כה צעיר, ויש להיזהר עליו...

## זכרונות בתו של רבי חיים רחמן

בתו הגב' אלטע בהרב ע"ה מתל אביב פרסמה אודותיו מאמר זכרונות ותולדות בה מצטיירת דמות כרב העיירה כדמות מופלאה ומיוחדת במינה: אבי זצ"ל ה"י, עסק בכל עניני הרבנות, אמנם מצודתו

היתה פרוסה הרבה מעבר לפסיקה ההלכתית וכדומה... פעם עבר פסח באו אנשים למכור את החמץ, ותוך כדי כך הגיע מישהו לשאול 'שאלה' על כשרותה של התרנגולת ששחט, התרנגולת היתה טריפה, אבל אבי ידע שלאיש הזה אין אפשרות לקנות תרנגולת חדשה, ולכן הוא אסף כסף מהאנשים שהיו אצלו באותה שעה, בלי שהשואל ירגיש וכך היה לו יהודי כסף לקנות תרנגולת חדשה לכבוד סעודת החג. אבי היה נערץ על כל רבני הסביבה, רוב הרבנים בסביבה היו חסידי באיאן, ומידי פעם היו נוסעים אל הרבי ושם היו נפגשים כך הם הכירו זה את זה, ורבים מאוד העריצו את אבי והעריכו את כוחו הרב בתורה ובחסידות, כמו כן עמדו איתו רבני הסביבה בקשר גם בחיי יום יום, סבי רב העיירה רבי משה בריל היה מומחה נודע בעניני עגונות ואבי נחשב לממשיך דרכו, גם בהלכות גיטין היה ידוע כמומחה גדול, ובמקרה שהיו צריכים לתת גט, ואפילו בעיירות אחרות, היו אלו סבי ואבי שתנו יחד את הגט. גם הגויים העריכו מאוד את כושר השיפוט שלו, כאשר יהודים היו הולכים להשפט אצל השופט המקומי מיקלוש, הוא היה אומר להם: יש לכם כזה רב שאתם לא צריכים לבוא אליו! והוא יכול לפסוק הכל לבד... גם כאשר היו מחלוקות בין יהודים לגויים הוא פסק והגויים קבלו את פסקיו...



מצבה בבית העלמין ברמת השרון לזכר צ"ו קדושי נובוסליצה בבסרביה שנרצחו ע"י הצבא הרומני הפאשיסטי עם כניסתו לעיירה במלחמת העולם השנייה תמונת תש"א

עם עלות הכורת על יהדות אירופה נמנה רבי חיים בן מלויני היהודים שעלו על מזבח קידוש השם, היה זה כאשר הרב והרבנית הצדקנית ע"ה הוגלו יחד עם גולת אחבני" יושבי חבל טשערנוביץ, שגורשו וניטלטלו במחנות במחוז טרנסניסטריא במשך שלוש שנים, שם שוכנו ברפתות ולולים פתוחים, חשופים לחום לוהט בקיץ, קור-כפור ושלג בחורף, ורובם של תשעים האלף המגורשים עלו על מוקד ק"ה ברוב יסורים וחרפת רעב ומחלות קשות שאפפו אותם. הרב עלה בסערה על קידוש ה', ביום ה' תשרי שנת תש"ב בעוד שהרבנית השיבה את נשמתה בכר בט"ז אלו תש"א, ומכל המשפחה נותרו כשרידים רק רבי בניציון ואחותו מרת בהרב.

לאחר שהרוסים כבשו את מחוז נובוסעליץ הורשו שרידי הגולים לחזור למקומם, רבי בניציון ואחותו חזרו לנובוסעליץ ושם התחיל למלא את מקום אביו ופעל רבות להשבת והעמדת כל צרכי הדת על תילם, באותה תקופה שימש כרב וגם כשוחט לקהילה המנסה לאסוף את שבריה, ולהתאושש מחורבנה, אחד החדרים בבית שהתגוררו הפך לכי"כ, אולם בעקבות עומק החורבן של העיירה והיהדות בסביבה לא נתאפשרה התפתחות חיי קהילה מסודרים והם החליטו על עזיבתם את העיר החריבה כשמגמת פניהם לארה"ק.

## מתולדות הגאון החסיד רבי בן ציון רחמן זצ"ל מנובוסעליץ - ירושלים

רבי בן-ציון נולד בשנת תר"פ בעיירה נובוסליץ בחבל בסרביה, לאביו הגה"ח הרב ר' חיים רחמן זצ"ל, רבה של העיר ומגדולי החסידים בבית רוז'ין. בבית רבני זה גדל